

Centrale Diemen

BIOMASSACENTRALE DIEMEN: WE MOETEN DIT NIET WILLEN

TEKST & FOTO'S: LIENEKE KOORNSTRA

Bij bio denkt iedereen meteen dat het wel goed zit. Maar er gaan steeds vaker stemmen op tegen de komst van biomassacentrales. Ook in Diemen is een dergelijke houtstokerij niet welkom. En dat is niet voor niets.

Vijf hoog woon ik. Precies hoog genoeg om over de huizen van mijn achterburen heen te kijken en me niet bezig te hoeven houden met vragen of ze daar in een tweepersoonsbed slapen of in een lits-jumeaux. Als ik uit het raam kijk zie ik het Diemerpark, met daarachter het Amsterdam-Rijnkanaal, een aantal flats van de gemeente Diemen en enkele bekende Amsterdamse gebouwen waaronder de Arena en de Rembrandttoren. En o ja, ook hoogspanningsmasten, twee verbindingen. Als ik uit het raam hang zie ik aan de linkerkant de plek waar

ze beginnen, een uitgestrekt transformatorstation bij de op aardgas draaiende Centrale Diemen. Als ik vanuit diezelfde houding naar rechts kijk zie ik eerst enkele sierlijke torens van het Amsterdamse stadshart en nog iets meer naar rechts de altijd rokende schoorsteen van de op steenkool draaiende Hemwegcentrale.

Om beide centrales is op dit moment veel te doen. Het waarom ervan laat zich raden: we moeten van de fossiele brandstoffen af. De Hemwegcentrale was al heel lang het mikpunt van actievoerders.

Volgend jaar gaat hij vervroegd dicht. Voor Centrale Diemen lokt een ander perspectief: de komst van een biomassa-ketel. Daarin gaat Nuon, tegenwoordig Vattenfall geheten, hout verbranden. Daarmee wil het bedrijf een bijdrage leveren om de stadsverwarming te verduurzamen.

Biomassaketel. Het woord roept bij mij weinig sympathie op.

Decennia wachten

Het woorddeel bio is afgeleid van het Oudgriekse woord bios, wat zowel 'het leven' betekent als 'de bewoonde wereld'. Bij bio denkt iedereen meteen dat het wel goed zit. Maar bio komt ook terug in een woord als bio-industrie, een bedrijfstak die niet alleen op gespannen voet staat met het welzijn van de gehouden dieren maar ook de transportsector overtreft met haar CO₂-uitstoot. Bij verbranding van biomassa is de CO₂-uitstoot ook allesbehalve gering: 95% meer dan bij het gebruik van aardgas en zelfs 15% meer dan bij de toepassing van steenkool, de meest vervuulende fossiele brandstof. De redenatie dat biomassa klimaatneutraal is, snijdt ook maar deels hout. Als argumentatie geldt dat de CO₂ die bomen bij hun groei opnemen, weer vrijkomt als ze sterven en vergaan. Als hout verbrandt gebeurt hetzelfde. Hout gaat er echter sneller doorheen als het wordt opgestookt dan dat een boom erover doet om groot te groeien. Klimaatwinst laat derhalve decennia op zich wachten.

Conclusie: de voorgenomen houtstook maakt het klimaatprobleem op korte termijn alleen maar erger.

Hoge prijzen

Massa verwijst in het geval van de biomassaketel naar grote aantallen. Vanaf 2022 wil Nuon/Vattenfall er jaarlijks 160 miljoen kilo houtpellets in opstoken. Ten behoeve van de aanvoer zullen er dage-

lijks 25 vrachtwagens naar de Centrale Diemen rijden, wat neerkomt op 50 vrachtwagenbewegingen per dag. Intussen vindt er overal in Nederland een massale bomenkap plaats, veelal in bosgebieden die bij de aanplant bedoeld zijn als productiebos. Volgens beheerorganisaties als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is de kaalslag nodig ter bevordering van de nodige biodiversiteit. Daarbij schuilt er een addertje onder het gras.

Grootschalige bomenkap in Schoorlse duinen

De massale bomenkap wordt aangejaagd door de hoge prijzen voor biomassa als gevolg van de toegenomen behoefte aan hout. Bomen worden massaal geroid om klimaatverandering tegen te gaan. Gekker kan het toch niet worden. En reken maar dat er wereldwijd veel meer productiebossen gaan komen. Dat leidt tot een afname van plant- en diersoorten en concurrentie tussen bosbouwers en boeren voor voedselproductie.

Schuld

Rest het woorddeel ketel, dat metalen vat om iets in te koken, brouwen of stoken. Ook het vat dat van de pot het verwijt krijgt dat hij zwart ziet. Terwijl het hier gaat om eenzelfde schuld, betreft het in geval van een biomassaketel een veel grotere schuld. De vervroegde sluiting van de Hemwegcentrale moet helpen bij het halen van het Urgenda-doel over de

vermindering van de Nederlandse CO₂-uitstoot. Bij de verbranding van biomassa komt, zoals eerder vermeld, verhoudingsgewijs de meeste CO₂ vrij. Zo veel zelfs dat de vraag zich opdringt of we met de sluiting van de Hemwegcentrale met het perspectief voor Centrale Diemen niet van de wal in de sloot geraken.

Hemwegcentrale

Grootste milieudreiging voor de mens

Het is afwachten wat ik aan de linkerzijde van mijn uitzicht terugkrijg nu aan de rechterzijde die altijd rokende schoorsteen van de Hemwegcentrale gaat verdwijnen. Er zal zich ongetwijfeld een andere schoorsteen aandienen. En hoe hoog ze die ook maken, daarmee wordt echt niet voorkomen dat hij dagelijks een forse lading fijnstofdeeltjes zal toevoegen aan de doorzichtige deken van fijnstof die toch al boven Diemen, Muiden en IJburg hangt. We hebben in deze omgeving namelijk nogal wat te maken met verkeer: auto's en vrachtwagens (A1/A10), schepen (Amsterdam-Rijnkanaal) en vliegtuigen (Schiphol).

Fijnstof is veruit de grootste milieubedreiging voor de mens: een op de acht mensen in de wereld sterft door hartproblemen, luchtwegaandoeningen en kankers die het gevolg zijn van fijnstof. En nee, dit verzin ik niet, dit meldt de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) doet ook nog een duit in

het zakje. Het bericht niet alleen dat fijnstof afkomstig van houtrook tot een vergelijkbare ontsteking in de longen kan leiden als verkeersgerelateerd fijnstof, het stelt zelfs dat wat betreft DNA-schade de fijnstof van houtverbranding schadelijker lijkt uit te pakken.

Zwart voor de ogen

In diverse steden weten ze mee te praten over de ellende die de schoorsteen van een biomassacentrale over je kan uitbraken.

Drie jaar geleden zette de Eindhovense biomassacentrale Strijp T de hele buurt in de rook na te zijn opgestart. Het eerste excuus daarvoor: het hout was te nat als gevolg van dagenlange regen. Het tweede: doordat de warmtevraag nog klein was zat de centrale aan de ondergrens van zijn regelvermogen waardoor de verbrandingstemperatuur te ver zakte.

De Zwolse biomassacentrale Stadshagen haalde datzelfde jaar ook het nieuws. Arjen Bos maakte een filmpje om aan te tonen dat er daar bijna dagelijks grote rookwolken en fijnstof vrijkomen. Een door hem verrichtte meting toonde een uitstoot aan van 170 miljoen fijnstofdeeltjes per kubieke meter. Excuus hiervoor: er vond een testfase van vier maanden plaats. Begin dit jaar kwam dezelfde biomassacentrale weer in het nieuws. Mensen uit het aangrenzende dorpje Eefde zeggen dat ze hem ruiken. Of het grote aantal kankergevallen daar ermee te maken heeft wordt momenteel onderzocht.

Sittard heeft weer een andere geschiedenis. In de Biomassa Energiecentrale Sittard (BES) ontstond in 2007 een ontploffing als gevolg van een materiaalfout in een warmtewisselaar. Uit de bijbehorende schoorsteen kwamen steeds zwartere wolken tevoorschijn en uiteindelijk is de hele centrale in rook opgegaan. Al snel is hij herbouwd.

In de in 2015 gesloten biomassacentrale in Borssele die deel uitmaakte van een kolencentrale EPZ, deden zich in datzelfde jaar twee stofexplosies voor waardoor brand ontstond. Hierbij raakten vier werknemers gewond. Twee van hen waren er slecht aan toe.

Ik wil maar aangeven dat het gepropageerde groen je nogal zwart voor de ogen kan worden.

Brand bij Biomassacentrale BES, foto Karel Boomappel

Genoeg alternatieven

En dan nog dit. Of biomassa duurzaam is hangt af van de manier het wordt geproduceerd, vervoerd en gebruikt. Omdat er van duurzame stromen biomassa wereldwijd geen oneindige hoeveelheid beschikbaar is, zal er vanaf 2030 schaarste ontstaan. Ook dit verzin ik niet, de opstellers van het Klimaatakkoord gaan ervan uit. Daarom is het van belang heel goed af te wegen waar en hoe biomassa wordt ingezet en vooral ook hoe om te gaan met de CO₂ in die biomassa. Bij voorkeur wordt het bestemd voor de luchtvaart, scheepvaart en chemische industrie, sectoren dus waarbij het de vraag is wanneer er een alternatief zal zijn voor de fossiele grondstoffen waarop ze vooralsnog zijn aangewezen. Voor de opwekking van elektriciteit bestaan immers genoeg alternatieven, waaronder zonne-, getijde- en windenergie.

Houtsnippersubsidie

In 2016 wilde een meerderheid van de Tweede Kamer dat de miljardensubsidies voor energiebedrijven voor het stoken van biomassa onmiddellijk zouden worden stopgezet. De Kamerleden riepen (inmiddels oud-)minister Kamp van Economische Zaken op nieuwe subsidieaanvragen niet meer in behandeling te nemen. Maar Kamp had al te veel toezeggingen gedaan en was bang de afspraken uit het energieakkoord niet te halen als hij met de houtsnippersubsidie zou kappen.

Anno 2019 kunnen er nog steeds aanvragen voor worden gedaan. Gevolg is dat Nuon/Vattenfall hiermee haar voordeel wil doen. Zeer lucratief want als de door haar beoogde bouw van de biomassacentrale in Diemen werkelijkheid wordt, hoeft zij de dure gascentrales daar niet meer aan te zetten. Worden ze echter aangehouden met geïmporteerd gas (dat dus niet uit Groningen is gehaald), dan is dat duurzamer dan het bijstoken van biomassa.

Een kleine zoektocht op het internet maakt duidelijk dat overal in het land protesten oprijzen zodra men lucht krijgt van plannen voor de bouw van of ombouw tot een biomassacentrale. Dat geldt ook voor de komst van zo'n houtstokerij in Diemen. En terecht. We moeten dit niet willen.

Transformatorstation bij Centrale Diemen